

Příprava učitele na vyučování

PaedDr. Jana Škrabánková, Ph.D.

- Pedagogickou činnost učitele je nutno chápat jako činnost cílevědomou, která od učitele vyžaduje vykonávání řady paralelních psychických či fyzických úkonů. Jejich vyústěním je ***řízení edukačního procesu***
- Přípravu učitele na konkrétní vyučovací hodinu je proto nutné považovat za součást jeho řídicí činnosti a jeho řídicí funkce v již zmíněném procesu edukace.

Těžiště přípravy učitele na vyučování spočívá v plánování výuky jednotlivých vyučovacích hodin

- Příprava učitele na vyučovací hodinu je nezbytně nutná pro ***každého učitele bez ohledu na délku jeho pedagogické praxe*** – pouze různý rozsah
- Pro každou přípravu učitele na vyučovací hodinu platí, že vychází z neúplně poznáných podmínek, v nichž má být realizována

Příprava začínajícího učitele

- měla by být písemná (nemusí, pokud se nejedná o příkaz ředitele)
- měla by obsahovat časový harmonogram, uváděný formou konkrétního času (tedy nikoli–2 minuty, ale např. 8.35 – 8.37) z důvodu možnosti průběžné kontroly času během hodiny
- časové údaje by si měl začínající učitel viditelně uvádět
- měla by být konkretizována na třídu (klíma třídy, prospěch, atd.)
- měla by zahrnovat alespoň základní otázky ke zkoušení a jména žáků, které chce učitel zkoušet (popř. „náhradníky“)

Příprava začínajícího učitele

- použití pomůcek, v přírodních vědách také pokusů (předem vyzkoušených!)
- obsah výkladu by měl být uveden v bodech a přehledně (popř. barevně)
- v podstatě by měl obsahovat minimálně to, co bude učitel psát během výkladu na tabuli
- měla by obsahovat shrnutí učiva – základní otázky a formy shrnutí učiva případné zadání domácího úkolu

Příprava zkušeného učitele

- může být myšlenková, ale konkretizovaná na třídu (klíma třídy, prospěch, apod.)
- měla by obsahovat „kostru“ zkoušení žáků
- Měla by obsahovat použití pomůcek, v přírodovědných předmětech také pokusů (vyzkoušených!)
- obsah – zaměřen na odpovědi typických otázek žáků
- globální shrnutí učiva

Písemná příprava učitele na vyučování není v současné době nijak direktivně stanovena!

- Je však v zájmu každého učitele si alespoň minimální přípravu na hodinu vypracovat
- *Vyhnete se tím mnoha „trapasům“, které se objeví vždy, když žáci zjistí, že učitel není na hodinu dobře připraven*

Příprava učitele na vyučování je součástí projektovací (plánovací) činnosti učitele

- Obsahuje vždy dvě složky:
 - **1. stereotypní:** např. typ hodiny, přibližné rozvržení učiva, hrubá struktura obsahu učiva, apod.
 - **2. specifická** – každá příprava se liší, a to i do paralelních tříd
 - *Velkou roli zde totiž hrají individuální faktory jako jsou klima a charakter třídy (věk, prospěch, pohlaví), motivace, dosažená úroveň, vztah žáka k předmětu a učiteli, pořadové číslo hodiny, předmět, který předcházel dané hodině apod.*

- Každá třída je jiná, má tedy i odlišný průběh hodiny. I při nejlépe propracované přípravě dojde k více či méně očekávaným situacím. Z toho plyne, že žádná příprava nemůže být tak dokonalá, aby přesně odhadla průběh vyučovací hodiny.

FÁZE UČITELOVY PŘÍPRAVY

- ***1. Přípravná fáze***
 - vytvoření předběžné představy a stanovení cíle edukačního procesu
 - výběr a verifikace funkčnosti didaktických prostředků
 - projekt vyučovací hodiny
- Nosnou součástí přípravné fáze je didaktická analýza učiva, která je celkovým završením učitelovy plánovací činnosti.

FÁZE UČITELOVY PŘÍPRAVY

- ***2. Realizační fáze***

- motivační
- expoziční
- fixační
- diagnostická
- aplikační

FÁZE UČITELOVY PŘÍPRAVY

- *3. Hodnotící fáze*

- sebereflexe vyučovacího procesu
- autoregulace další vyučovací činnosti

Příprava na vyučovací hodinu je z větší části myšlenková činnost

- *Zahrnuje*
- stanovení výukového cíle
- provedení didaktické analýzy učiva a promyšlení poznávacích strategií pro žáky
- vypracování scénáře vyučovací hodiny včetně časového rozvržení